

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Houderijrichtlijnen

Cluster 2a

I-V etende inheemse vogelsoorten.

Orde Bucerotiformes, Orde Charadriiformes
Orde Passeriformes deel 1

2021

Document 2021 DE&W 13

© 2021 Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers

De NBvV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de teksten van deze monografie of de toepassing van de adviezen.

Printed on demand:
Bondsbureau Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers
Bergen op Zoom

Op het voorblad: Sturnus vulgaris – Spreeuw met jong
Foto: © Alois van Mingeroet.

Inleiding

Eén van de pijlers van de Missie van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is:
Het bevorderen van een kennis- en informatieoverdracht naar haar leden toe, waardoor zij in staat kunnen zijn hun vogels hobbymatig en duurzaam te houden, met in achtneming van de normen en waarden op het gebied van de gezondheid en het welzijn van hun vogels.

De basiskennis die nodig is op een verantwoorde wijze kooi- en volièrevogels te houden is verwoord in het “Handboek Vogelverzorging” geschreven door de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.
ISBN 978-90-582129-5-5.

Aanvullend op het Handboek Vogelverzorging zijn en worden voor veel vogelsoorten “Houderijrichtlijnen” geschreven.

Op basis van de praktijkervaringen van fokkers wordt extra aandacht besteed aan de huisvesting- en verzorgingsnormen die specifiek van toepassing zijn voor de beschreven vogelsoort.

Ook het verloop van het broedseizoen wordt beschreven.

De beschreven vogelsoorten zijn opgedeeld in clusters.

Deze indeling is afgeleid van de indeling in groepen zoals die in de avicultuur gebruikt worden.

Iedere cluster is ingericht in een vermelding van de orde, familie, geslacht en soort in een alfabetische volgorde van de wetenschappelijke namen.

In de praktijk is het vaak gewenst dat een vogelliefhebber bij het aanschaffen van een nog niet eerder gehouden vogelsoort, vooraf zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd over de specifieke kennis die nodig is om op een verantwoorde wijze de vogelsoort te houden en of er mee te fokken.

Een houderijrichtlijn is hiervoor een goede informatiebron.

Alle verschenen houderijrichtlijnen zijn, opgedeeld in clusters, beschikbaar op de website van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. www.nbv.nl

Onlosmakelijk verbonden met houderijrichtlijnen zijn huisvestingsrichtlijnen.

In bijlage A is een huisvestingsmatrix opgenomen voor vogelsoorten die behoren tot cluster 2a

Voorjaar 2020

Gereviseerd augustus 2021

Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving NBvV

Afdeling Educatie en kennisoverdracht.

Henk van der Wal

Jan de Bruine

**Inhoudsopgave specifieke houderijrichtlijnen
Insecten- en vruchten etende inheemse vogels.
Cluster 2a**

Algemene houderijrichtlijn voor insecten- en vruchtenetende
inheemse vogels 6

Orde: Bucerotiformes

Familie: Upupidae = hoppen

Geslacht Upupa

Upupa epos Hop 13

Orde: Charadriiformes

Familie: Charadiidae = plevieren

Geslacht Charadrius

Charadrius charadrius Kleine plevier 20

Orde: Passeriformes

Familie: Acrocephalida = rietzangers

Geslacht Acrocephalus

Acrocephalus arundinaceus Grote karekiet 26
Acrocephalus scirpaceus Kleine karekiet 32

Geslacht Hippolais

Hippolais icterina Europese spotvogel 38

Familie: Aegithalidae = staartmezen

Geslacht Aegithalos

Aegithalos caudatus europieus Europese staartmees 44

Familie: Alaudidae = leeuweriken

Geslacht Alauda

Alauda arvensis Veldleeuwerik 50

Geslacht Galenda

Galenda cristata Kuifleeuwerik 56

Familie: Bombycillidae = pestvogels

Geslacht Bombycilla

Bombycilla garrulus	Europese pestvogel	62
---------------------	--------------------	----

Familie: Motacillidae = piepers – kwikstaarten

Geslacht Anthus

Anthus campestris	Duinpieper	68
Anthus pratensis	Graspieper	74

Geslacht Motacilla

Motacilla alba	Witte kwikstaart	80
Motacilla cinerea	Grote gele kwikstaart	86
Motacilla flava	Gele kwikstaart	92

Bijlage A:

Huisvestingsmatrix voor vogelsoorten, opgenomen in cluster 2a.		98
---	--	----

Algemene Houderijrichtlijnen

Insecten- en vruchtenetende inheemse vogelsoorten

Cluster 2a

Doel van de algemene houderijrichtlijn voor insecten- en vruchtenetende Inheemse vogels.

Het doel van deze algemene houderijrichtlijn is het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met deze groep vogels die wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels. Dit vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze groep vogels gewaarborgd is als zij in een beschermde omgeving en een gecontroleerd milieu worden gehouden. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het soort eigen gedrag, het in stand houden van een goede welzijn en gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Verklaring NBvV code.

De gebruikte code is opgebouwd op basis van het NBvV vraagprogramma 2020 t/m 2024. De lettercode b.v. G1 heeft betrekking op de sectie waarin de vogelsoort is ingedeeld. De dan volgende cijfercode geeft met de eerste twee cijfers aan in welke groep de vogel is ingedeeld en de dan volgende cijfers geven aan wat het volgnummer in de groep is. Soms zijn de man en de pop in opeenvolgende volgnummers aangegeven.

Soortspecifieke houderijrichtlijnen.

Naast deze algemene houderijrichtlijn zijn voor meerdere soorten afzonderlijke specifieke houderijrichtlijnen geschreven.

Deze zijn verzameld in het document Houderijrichtlijnen Cluster 2a, 2b, 2c en 2d Documentnummers 2019 DE&W13 t/m 2020 DE&W 16

Taxonomie

In cluster 2a zijn alleen de families en geslachten opgenomen van aantoonbaar in Nederland gehouden vogels waarvoor houderijrichtlijnen beschikbaar zijn en die behoren tot de orden Bucrotiformes, Charadiidae, en Passeriformes (gedeeltelijk).

Orde Bucrotiformes

Familie	Geslacht	Soorten
Upupidae	Upupa	1 soort

Orde Charadriiformes

Charadrius	Charadrius	1 soort
------------	------------	---------

Orde Passeriformes

Acroceohalida	Acrocephalus	2 soorten
	Hippolais	1 soort
Aegithalidae	Aegithalos	1 soort
Alaudidae	Alauda	2 soorten
	Galenda	1 soort
Bombucillidae	Bombycilla	1 soort
Motacillidae	Anthus	2 soorten
	Motacilla	3 soort

Land van herkomst

Insecten- en vruchtenetende inheemse vogels komen voor in alle landen die behoren tot de EU

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoorten is toegelaten:

- onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

opmerkingen:

Inheemse insecten- en vruchten etende vogels hebben de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met deze soorten is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de insecten- en vruchtenetende inheemse vogelsoorten toegestaan is als de vogels voorzien zijn van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Voor inheemse insecten- en vruchtenetende vogels, die als kooi- en volièrevogels worden gehouden, kunnen aanvullende beschermende maatregelen vastgesteld zijn in o.a.

Verdrag van Bern;

Verdrag van Bonn

Status IUCN Red List

De status op de IUCN Red List of Threatened Species geeft de mate van bedreiging op het voortbestaan van een vogelsoort aan. De gradaties die daarbij worden onderscheiden zijn uitgestorven (EX), uitgestorven in het wild (EW), kritiek = ernstig bedreigd (CR), bedreigd (EN), kwetsbaar (VU), gevoelig (NT), van bescherming afhankelijk (CD), niet bedreigd = veilig (LC).

Het is sterk afhankelijk van de soort welke gradatie van toepassing is.

De van toepassing zijnde status moet per soort vastgesteld worden en staat vermeld op de houderijrichtlijn van een beschreven soort.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte voliëre- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Als vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, het groot brengen van de nakomelingen, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van voliëre- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een zaadetende inheemse vogelsoort lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij gorzen kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een zaadetende inheemse vogelsoort lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

---

¹ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en voliërevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Veel voorkomen ziekten bij insecten- en vruchtenetende vogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze wordt uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor insecten- en vruchtenetende inheemse vogels

Deze vogels kunnen ondergebracht worden in met riet, bamboe en hoog gras beplante buitenvoliëres, maar ook in grote binnenvluchten en vluchtkooien.

Als de vogels in kooien worden gehuisvest dan verdient het de voorkeur per koppel een kooi te gebruiken met afmetingen van 80 x 40 x 40 cm. voor kleine soorten en 80 x 40 x 50 cm voor de soorten vanaf 15 cm. of groter. (lxhxb)

De zitstokken worden dan aan de uiterste zijden aangebracht.

Op deze manier hebben de vogels ook in een kooi voldoende vliegruimte.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd. De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvoliëre zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Inheemse vogelsoorten hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 12 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenvluchten voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de inheemse insecten- en vruchtenetende vogels is aanvullend onderstaand van toepassing:

Het zijn als regel sociale vogels die in een ruime voliëre goed samengehouden kunnen worden met andere in- en uitheemse vogels. Voorbeelden daarvan zijn zebra-vinken, andere gorzen soorten, spitsstaartamadines, Chinese dwergkwartels, Forbes papegaaiamadines.

Indien het gedrag van een inheemse vogelsoort hiervan afwijkt, wordt dit vermeld in de afzonderlijk geschreven specifieke houderijrichtlijn.

Het fokken

Inheemse vogelsoorten zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in het voorjaar zo tussen maart en april.

Ze maken zelf een nestje op de grond, in een rietpol of tussen de beplanting.

Per broedseizoen worden niet meer dan twee broedrondes mogelijk gemaakt. Afhankelijk van de omstandigheden kan een derde broedronde ingelast worden.

In iedere broedronde worden 3 tot 5 eitjes gelegd. Na het leggen van het laatste eitje begint de pop te broeden.

De broedtijd bedraagt zo'n 13 - 14 dagen.

Het gemiddelde uitkomstpercentage is 90 – 100%.

De jonge vogels worden bijna uitsluitend gevoerd met insecten. Als de pop al weer zit te broeden in een door de man nieuw gemaakt nest worden de jonge vogels gevoerd door de man.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De jongen komen goed door de jeugdruï.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoorten wordt gefokt. Door de NBVV zijn voor de meeste inheemse soorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater

De richtlijnen voor de voeding zijn moeilijker te geven omdat er nogal wat verschil zit tussen een insecteneter en een vruchteneter.

In de specifieke houderijrichtlijnen zijn per vogelsoort de juiste voedingsmethoden aangegeven. Belangrijk is bij aankoop vooraf te weten welk type voeding verstrekt moet worden.

In hoofdzaak een insecteneter:

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, meelwormen, buffalwormen en overige insecten.

Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

Sommige vogels zijn vruchten en insecteneters.

Ze krijgen dus geen zaden maar palletvoer F16 van Versela Laga, fruit en insecten.

Daarnaast worden de Beo korrels en Remeline Lijsterkorrels van dezelfde fabrikant gegeven.

Dit kan dan nog worden aangevuld met meelwormen en fruit.

Als er jongen zijn wordt het menu uitgebreid met universeelvoer van Avian Delikat.

Het fruit wordt verrijkt met Nutri Boost van Avian. De vogels eten het liefst de hele dag fruit. De voedingswaarde van het fruit is niet volledig toereikend.

Kiemzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels in het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies en buffalowormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels. Voorkomen moet worden dat er een overdosering van dierlijk eiwit optreedt. Soms zal de pop dan vroegtijdig de jongen verlaten en opnieuw beginnen te nestelen.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de mengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Inheemse vogelsoorten die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Identificatie en registratie.

Inheemse vogelsoorten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe die de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is niet voor alle soorten verplicht.

(Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf en Verkoop

De aanschaf van inheemse vogels als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels. Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de inheemse vogelsoorten is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat een inheemse vogelsoort een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volièere of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze algemene houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volièere- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volièere- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, I-V etende inheemse vogels opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV. 2015 – 2020.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2011, deel 16, ISBN 9788496553781

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Specifieke houderijrichtlijn Hop

2021, versie 1.2

NBvW code G1. 15. 020.006

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Bucerotiformes
Familie: Upupidae = hoppen
Geslacht: Upupa

Soort: **Upupa epops epops**

Soorten/ondersoorten:

Van deze soort zijn vijf ondersoorten
Upupa e. ceylonensis
Upupa e. longirostus
Upupa e. major
Upupa e. senegalensis
Upupa e. waibeli

Land van herkomst:

Afghanistan; Albania; Algeria; Andorra; Angola (Angola); Armenia (Armenia); Austria;
Azerbaijan; Bahrain; Bangladesh; Belarus; Belgium; Benin; Bhutan;
Bosnia and Herzegovina; Botswana; Bulgaria; Burkina Faso; Burundi; Cambodia; Cameroon;
Central African Republic; Chad; China; Congo; Congo, The Democratic Republic of the;
Côte d'Ivoire; Croatia; Cyprus; Czech Republic; Denmark; Djibouti; Egypt; Eritrea; Estonia;
Ethiopia; France; Gabon; Gambia; Georgia; Germany; Ghana; Gibraltar; Greece; Guinea;
Guinea-Bissau; Hong Kong; Hungary; India; Iran, Islamic Republic of; Iraq; Israel; Italy;
Jordan; Kazakhstan; Kenya; Korea, Democratic People's Republic of; Korea, Republic of;
Kuwait; Kyrgyzstan; Lao People's Democratic Republic; Latvia; Lebanon; Lesotho; Liberia;
Libya; Liechtenstein; Lithuania; Luxembourg; Macedonia, the former Yugoslav Republic of;
Malawi; Malaysia; Mali; Malta; Mauritania; Moldova; Mongolia; Montenegro; Morocco;
Mozambique; Myanmar; Namibia; Nepal; Netherlands; Niger; Nigeria; Oman; Pakistan;
Palestinian Territory, Occupied; Poland; Portugal; Qatar; Romania; Russian Federation;
Rwanda; Saudi Arabia; Senegal; Serbia (Serbia); Sierra Leone; Slovakia; Slovenia; Somalia;
South Africa; South Sudan; Spain; Sri Lanka; Sudan; Swaziland; Sweden; Switzerland;
Syrian Arab Republic; Taiwan, Province of China; Tajikistan; Tanzania, United Republic of;
Thailand; Togo; Tunisia; Turkey; Turkmenistan; Uganda; Ukraine; United Arab Emirates;
Uzbekistan; Viet Nam; Yemen; Zambia; Zimbabwe.

Oorspronkelijk biotoop:

In open loofbossen, parken en tuinen.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 26 - 28 cm.
De Hop heeft als synoniem: Drekhaan.

Het is moeilijk het geslacht van vogels te bepalen.
Dit is alleen mogelijk via een DNA onderzoek door daartoe gespecialiseerde bedrijven.

De snavel is vrij lang, iets gebogen, donkerbruin van kleur. Aan de snavelbasis is de kleur iets lichter.

De iris is donkerbruin, de pupil is zwart. De kopbevedering is bleek rossig bruin. Deze kleur gaat in de nek over in rossig bruin. De wangstreek is licht rossig bruin. Op de kop is een spitse kuifbevedering aanwezig. Deze kuifbevedering heeft aan de toppen van de veren vier zwarte punten op regelmatige afstand. Onder deze zwarte stippen zit een witte band. De kuifveren zijn onder die witte band rossig bruin. De kuifveren zijn verschillend van lengte. Het rugdek en mantel zijn vanaf de nek tot halverwege de rug rossig bruin. Dan volgen afwisselend een zwarte, witte en zwarte dwarsband van ongeveer 1 cm. breed. De rest van de onderrug en de stuit is wit.

De keel is zacht bruin. De borst is bleek rossig bruin. De flanken zijn geel bruinachtig, witroze overgoten. De buik en onderlichaam zijn witachtig roze bruin.

De mantel heeft op het onderste deel twee witte dwarsbanden en een zwart dwarsband. De vleugeldekveren zijn zwart. De vleugelpennen zijn zwart met om en om witte en zwarte dwarsbanden. De witte zijn wat breder dan de zwarte. De toppen van de vleugelpennen hebben een crème beige omzoming. De staartpennen zijn zwart en hebben op ongeveer twee centimeter vanaf de onderkant een witte dwarsband van ongeveer een centimeter breed. De buitenste staartpennen hebben op ongeveer drie centimeter vanaf de staartinplant een witte buitenvlag.

De poten zijn grijsbruin, de nagels donker hoornkleurig.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Hop wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Hop is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Hop toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Hop is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd. De Hop staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2021) met de status “verdwenen” .

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Hop** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen² van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Hop lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij Hoppen bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij Hoppen kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

---

² Cie DE&W NBvV, *Monografie “Het communiceren met kooi- en volièrevogels”*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Virale aandoeningen
Bacteriële en mycotische aandoeningen
Parasitaire aandoeningen
Metabole en erfelijke aandoeningen
Traumatische aandoeningen

Omdat de jongen veel eiwitten binnen krijgen kunnen jichtknobbels ontstaan. Hierdoor kunnen de vogels invalide worden. Door ze extra calcium te voeren kan dit worden verholpen.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Hop.

De Hoppen moeten ondergebracht worden in een ruime goed beplante volière of vlucht. De volière moet zo ingericht zijn dat de vogels een uitkijkplek kunnen hebben op een open ruimte om insecten te vangen.

Een koppel heeft tenminste een ruime nodig van 300 x 200 cm met toch tenminste een hoogte van 200 cm.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een overdekte volière kan een oplossing zijn. Een tocht- en vorstvrij nachthok is een goede oplossing.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Hop is aanvullend onderstaand van toepassing:

Als de volière of vlucht maar groot genoeg is kunnen Hoppen met andere vogels samen gehouden worden.

Het is een rustige actieve vogel en niet agressief naar andere vogels toe.

Het fokken met de Hop.

Hoppen zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer half april. Ze kunnen binnen broeden in een binnenkooi met afmetingen van 200 x 100 x 200 cm., maar ook buiten in een ruime volière.

Het zijn holenbroeders en broeden in een oude boomstam die bewerkt is tot een broedblok. De stam is ongeveer 100 cm. hoog, 40 cm diep en 20 cm in doorsnede. Het invlieggat is 7 tot 8 cm in doorsnede en zit 4 a 5 cm onder het deksel. Onder in het blok ligt geen nestmateriaal, alleen een laagje zilverzand. Als broedblok kan ook gebruik gemaakt worden van een eenvoudige houten broedblok gemaakt van multiplex of mdf.

Per broedseizoen wordt niet vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vijf tot acht eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.

Tijdens het broeden wordt de pop door de man gevoerd.

De broedtijd is 16 tot 18 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.

In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, juni 1987, blz. 247

OV, okt. 2001, blz. 423 e.v.

De E.C.,2007, no. 5, blz. 196 e.v.

OV april 2009, blz. 118 e.v.

Vogelxpresse, 2010,no.1, blz. 30 e.v.

Vogelxpresse 2019, no. 02, blz. 9e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de beschermde inheemse kooien en volièrevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Hop is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit universeelvoer, insectenpaté, levende meelwormen, buffalowormen, krekels, pinky's en overige vooral grote insecten.

De insecten worden bestrooid met carmix en calcitec.

Ook eten ze graag regenwormen, naaktslakken en huisjesslakken.

Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium. Vooral dat laatste is van belang omdat de vogels toch wel erg veel eiwitten binnen krijgen.

De Hoppen drinken geen water. Het benodigde vocht wordt uit de voedseldieren gehaald. Daarom krijgen de vogels af en toe een halve appel of peer gevoerd waardoor ze iets meer vocht en vitamine binnen krijgen.

De vogels krijgen ook geen badwater, ze nemen veel liever een zandbad in droog en schoon zand.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Hop kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een volière.

Identificatie en registratie.

Hoppen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 4,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar

waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt.. Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Hoppen niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Hoppen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Hop is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Hop een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door B. Stolwijk, fokker van Hoppen.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardreizen voor Europese Cultuurvogels, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten ,deel 3, uitgave van de NBvV 2020, blz. 42 – 43.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels” 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars”, 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, 2006
uitgeverij Ornis, ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2001, deel 6, ISBN 848733430X

Links

BirdLife International. 2012. *Upupa epops*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22682655A39410057.<www.iucnredlist.org>.

www.abc.linxeds.com

www.vogelindex.nl

www.bec-info.com

Specifieke houderijrichtlijn

Kleine plevier

2021, versie 1.2

NBvV code G1 onbekend

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Charadriiformes = steltloperachtigen
Familie: Charadriidae = plevieren
Geslacht: Charadrius

Soort: **Charadrius dubius dubius**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn twee ondersoorten:
Charadrius d. curonicus
Charadrius d. jerdoni

Land van herkomst:

Geheel Europa

Oorspronkelijk biotoop:

Vochtige graslanden of op toendra's, gorzen en slikken.

Beschrijving vogel:

De Kleine Plevier heeft een grootte van 14 – 15 cm.

Er is geen verschil tussen man en pop.

De snavel is zwart, kort en spits. De oogring is geel met een zwarte iris en pupil.

Het voorhoofd heeft een wit bandje. Tussen dit witte bandje en de bovenkant van de kop loopt een zwarte band van oog tot oog. De oogteugel is zwart en loopt door tot onder het oog. Boven het oog loopt een witte wenkbrauwstreep. De oorstreek is bruin. De kopbevedering is bruin dat over loopt in de nek en rug. De stuit is bruin.

De keel is wit en loopt in een witte band door naar de nek. Tussen keel en borst loopt een zwarte band door tot over de nek. De borst, bui flanken en onderlichaam zijn wit. Ook de onderstaart dekveren zijn wit.

De vleugeldekenveren zijn bruin. De slagpennen zijn bruin.

De pootkleur is vleeskleurig, de nagels zijn grijs.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Kleine Plevier wordt gerekend tot de Europese insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Kleine Plevier is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Kleine Plevier toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kleine Plevier**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen³ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

---

³ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Gezondheid

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kleine Plevier lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij plevieren bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kleine Plevier.

De Kleine Plevier is geen kooivogel en wordt in de avicultuur bij voorkeur gehouden in een volière of vlucht. Om zijn natuurlijk gedrag te kunnen ontplooiën heeft deze vogelsoort al gauw een ruimte nodig van 300 x 100 x 200 cm.(lxbxh)

Als verrijking van de volière of vlucht kan enige begroeiing worden aangebracht. Daarnaast is ondiep stromend water voor deze vogels erg belangrijk.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière of een tocht- en vorstvrij nachthok kan een oplossing zijn.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kleine Plevier is aanvullend onderstaand van toepassing:

Als de volière groot genoeg is en goed beplant kunnen Veldleeuweriken, Kuifleeuweriken, Zwarte Roodstaart, Japanse Nachtegaal bij de vogels worden geplaatst.

De Kleine Plevieren vliegen nauwelijks en zijn rustige vogels en prachtig om te houden.

Het is aan te bevelen slechts 1 koppel in een volière te houden.

Het fokken met de Kleine Plevier.

Kleine Plevieren zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.

Ze maken een grondnest als een uitgekrabd kuiltje in het zand op de bodem.

Er wordt geen nestmateriaal gebruikt.

Per broedseizoen wordt eenmaal, soms tweemaal, de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Er worden vier eieren gelegd. Deze worden om de andere dag gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit. Bij twijfel wordt ook wel een broedmachine gebruikt. De broedtijd is 21-28 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 80%. In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer. Vanaf het uitkomen zijn de jongen zelf in staat om te eten, het zijn nestvlinders.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, sept. 2020, blz. 24 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich nog niet zodanig ontwikkeld dat er op grote schaal succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Kleine Plevier is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, levende meelwormen, buffalowormen, schaaldieren en overige insecten. Daarnaast is er een voor kleine Steltlopers ontwikkelde pelletvoeding.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volièren verstrekt in open schalen. Stromend ondiep water heeft een sterke voorkeur. De vogels leven ook in de natuur bij open water (zee).

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Kleine Plevieren die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Ze kunnen gedurende drie jaar als Eigen Kweek worden ingezonden in een volière

Niet iedere fokker stuurt zijn vogels naar een tijdelijke tentoonstelling. De vogel heeft teveel ruimte nodig om zonder stress deze tijd door te brengen.

Identificatie en registratie.

Kleine Plevieren moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt.

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Kleine Plevier niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Kleine Plevieren als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kleine Plevier is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Kleine Plevier een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Lou Megens, fokker van Kleine Plevieren.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

John van der Jagt, *Insecteneters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels,

Lou Megens, *'t Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels* ,2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars* , 2009,
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, , 1996,deel 3, ISBN 8487334202

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, 2006
uitgeverij Ornis, ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International 2014. *Charadrius dubius*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Grote karekiet

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15. 019.030

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Acrocephalidae = rietzangers
Geslacht: Acrocephalus

Soort: **Acrocephalus arundinaceus arundinaceus**

Soorten/ondersoorten:

Er is een ondersoort:
Acrocephalus a. zarudnyi

Land van herkomst:

Europa, uitgezonderd het Noorden en de Britse eilanden.

Oorspronkelijk biotoop:

Hoofdzakelijk rietvelden/ kragen.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 19 cm. Het is moeilijk op basis van de kleuren in de bevedering het geslacht van vogels te bepalen. Dit is alleen mogelijk via een DNA onderzoek.

De snavel is vrij lang en spits. De bovensnavel is grijs, de ondersnavel is hoornkleurig. De oogring is lichtbruin met aan de onderzijde van het oog korte veertjes. De iris is zwak geel met een zwarte pupil. De wenkbrauwstreep boven de oogring is crème. De wangen zijn grijsbruin.

De kopbevedering is bruingrijs. naar de snavel toe wordt dit wat donkerder. De nek, mantel en rug zijn grijsbruin. De stuit is roestbruin.

De keel is licht crème, vaag gestreept. De borst en buik zijn beige bruin. In de flanken is de kleur dieper bruin. Het onderlichaam is ook dieper bruin.

De vleugels en staart zijn bruin, met een zwartbruine omzoming op de uiteinden.

De pootkleur is rozebruin of donker bruingrijs, met grijze nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);

- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Grote karekiet wordt gerekend tot de Europese insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Grote karekiet is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Grote karekiet toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Grote karekiet is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

De Grote karekiet is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bonn.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern LC ver 3.1, 2012 = niet bedreigd. Toch is deze vogelsoort op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) geplaatst met als status "bedreigd".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Grote karekiet**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁴ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Grote karekiet lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het “Handboek Vogelverzorging” zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Grote karekiet.

De Grote karekiet kan ondergebracht worden in een ruime goed beplante volière met riet en of bamboe.

Een koppel heeft bij voorkeur een ruimte nodig van 300 x 250 cm met toch tenminste een hoogte van 200 cm.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière kan een oplossing zijn. Ook een onverwarmde binnenkooi is een goede oplossing als de temperatuur daarin niet onder het vriespunt zakt.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het “Handboek Vogelverzorging” zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

---

⁴ Cie DE&W NBvV, *Monografie “Het communiceren met kooi- en volièrevogels”*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Voor de Grote karekiet is aanvullend onderstaand van toepassing:
Als de voliëre of vlucht maar groot genoeg is kunnen Grote karekieten met andere inheemse vogels samen gehouden worden.

Het fokken met de Grote karekiet.

Grote karekieten zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.
Het broedseizoen begint ongeveer in de maand mei - juni.
Ze maken zelf een nest dat vaak bestaat uit een diepe komvorm en gemaakt wordt aan overjarige rietstengels of bamboestokken op een hoogte van 50 – 100 cm.
Per broedseizoen wordt maximaal driemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot zes eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.
De broedtijd is 12 tot 13 dagen. het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.
In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Archief COM Nederland
BEC fokverslagen

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.
Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de beschermde inheemse kooi- en voliërevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Grote karekiet is in hoofdzaak een insecteneter.
Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit, meelwormen, buffalowormen, moriowormen, wasmotten, pinky's, en krekels.
De voedseldieren worden geprepareerd met kuiken opfokkorrels en groenvoer.
Aanvullend kan universeelvoer, insectenpaté en onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in voliëres verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Grote karekiet kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Grote karekieten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Grote karekiet niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Grote karekieten als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Grote karekiet is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Grote karekiet een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, deel 3, uitgave van de NBvV 2015 – 2020, blz. 80.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, 2006
uitgeverij Ornis, ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2004, deel 9, ISBN 8487334695

Links.

BirdLife International 2012. *Acrocephalus arundinaceus*. The IUCN Red List of Threatened Species.
Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.bec-info.com

Specifieke houderijrichtlijn Kleine karekiet

2021 versie 1.2

NBvV code G1. 15. 019.030

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Acrocephalidae = rietzangers
Geslacht: Acrocephalus

Soort: **Acrocephalus scirpaceus scirpaceus**

Soorten/ondersoorten:

Er is een ondersoort:
Acrocephalus s. fuscus

Land van herkomst:

Europa, uitgezonderd het Noorden.

Oorspronkelijk biotoop:

Hoofdzakelijk rietvelden, struiken en dichte kruidenvelden.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 12,5 cm. Het is moeilijk op basis van de kleuren in de bevedering het geslacht van vogels te bepalen. Dit is alleen mogelijk via een DNA onderzoek.

De snavel is vrij lang en spits. De bovensnavel is hoornkleurig met een smalle zwarte streep, de ondersnavel is hoornkleurig.

De oogring is grijs met aan de onderzijde van het oog korte veertjes. De iris en pupil zijn zwart. De wenkbrauwstreep boven de oogring is vaag crèmewit. De wangen zijn lichtbruin. De oogteugel is zwartbruin.

De lange kopbevedering is bruin en lijkt een kleine kuif te vormen. naar de snavel toe wordt de kleur wat donkerder. De nek is lichtbruin, de mantel en rug zijn egaal bruin. met een grijze waas. De stuit is roodbruin.

De keel is licht crème. De borst en buik zijn beige wit. In de flanken is de kleur bruin.

D vleugelpennen zijn bruin met een grijze buitenvlag. De staart is bruin met een grijze waas.

Aan het uiteinde zijn de staartpennen licht crème omzoomd.

De pootkleur is vleeskleurig, met donkere nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;

b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:

onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;

- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde “Vogelrichtlijn”.

opmerkingen:

De Kleine karekiet wordt gerekend tot de Europese insectenetende vogels en heeft daarmee de status van “inheemse beschermde” vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Kleine karekiet is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Kleine karekiet toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Kleine karekiet is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

De Kleine karekiet is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bonn.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern LC ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kleine karekiet**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁵ van de vogels.

⁵ Cie DE&W NBvV, *Monografie “Het communiceren met kooi- en volièrevogels”*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart.

Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kleine karekiet lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kleine karekiet.

De Kleine karekiet moet ondergebracht worden in een ruime goed beplante voliëre met riet en of bamboe. Het riet kan in de voliëre het beste geplant worden in een grote cementkuip vol water

Een koppel heeft bij voorkeur een ruimte nodig van 300 x 250 cm met toch tenminste een hoogte van 200 cm.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in voliëre de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte voliëre kan een oplossing zijn. Ook een onverwarmde binnenkooi is een goede oplossing als de temperatuur daarin niet onder het vriespunt zakt.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kleine karekiet is aanvullend onderstaand van toepassing:

Als de voliëre of vlucht maar groot genoeg is kunnen Kleine karekieten met andere inheemse vogels samen gehouden worden.

Het fokken met de Kleine karekiet.

Kleine karekieten zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april - juni.

Ze maken zelf een nest dat vaak bestaat uit een diepe komvorm en gemaakt wordt aan zes overjarige rietstengels of bamboestokken op een hoogte van 50 – 100 cm.

Per broedseizoen wordt eenmaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot zes eieren gelegd. De vogels broeden beide zelf deze eieren uit.

De broedtijd is 11 tot 12 dagen. het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.

In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

In de broedperiode moet het aanbod van levende voedseldieren worden verhoogd.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, nov. 2006, blz. 362

BEC fokverslagen

Vogellexpresse 2020, no.1, blz. 20 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de beschermde inheemse kooien- en volièrevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Kleine karekiet is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit, meelwormen, buffalowormen, moriowormen, wasmotten, pinky's, en krekels.

De voedseldieren worden 24 uur van tevoren geprepareerd met een mengsel van appel/witlof/wortel, gemengd met brood, zemelen, vitaminen, kalk en mineralen.

Als de meelwormen en buffalo wormen aan de vogels worden gegeven worden ze gezeefd en worden enkele druppels water oplosbare vitaminen door de wormen gemengd waarna ze bestrooid worden met AVES Triovit.

Aanvullend kan aan de vogels universeelvoer, insectenpaté en onkruidzaad worden verstrekt.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Kleine karekiet kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Kleine karekieten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,6 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Kleine karekiet niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Kleine karekieten als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kleine karekiet is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Kleine karekiet een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, - ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Lou Megens, fokker van Kleine karekieten.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, deel 3, uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 79.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, 2006
uitgeverij Ornis, ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2004, deel 9, ISBN 8487334695

Links

BirdLife International 2012. *Acrocephalus scirpaceus*. The IUCN Red List of Threatened Species.

Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.bec-info.com

Specifieke houderijrichtlijn Europese Spotvogel

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15. 019.019

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Acrocephalidae = rietzangers
Geslacht: Hippolais

Soort: **Hippolais icterina**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn geen ondersoorten

Land van herkomst:

Europa, uitgezonderd het Noorden en de Britse eilanden.

Oorspronkelijk biotoop:

Halfopen vochtige gebieden met jonge loofbomen en struiken.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 13 cm.

Het is moeilijk op basis van de kleuren in de bevedering het geslacht van vogels te bepalen.

Dit is alleen mogelijk in het broedseizoen. Dan is de man helderder geel dan de pop..

De snavel is vrij lang en spits. De bovensnavel is zwart en oranjekeurig zijkanten, de ondersnavel is oranjekeurig. De oogring is wit, de iris en pupil zijn zwart.

De kopbevedering is bruin. De oogteugel is geel en loopt door in een wenkbrauwstreep. De wangstreek is iets lichter van kleur. Het mantel en de rugdek zijn bruin grijsgroen. De stuit is bruin.

De keel is lichtgeel. De borst, buik, onderlichaam en de onderstaart dekveren zijn geel.

De vleugeldekken zijn bruin. De vleugelpennen zijn bruin met een zeer smalle buitenvlag.

De armpennen zijn wat donkerder van kleur en hebben een brede lichte buitenvlag. De

staartpennen zijn egaal bruin met aan de toppen een iets donkerdere kleur.

De poten zijn loodgrijs met zwarte nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);

- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Spotvogel wordt gerekend tot de Europese insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Spotvogel is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Spotvogel toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Spotvogel is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bonn.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern LC ver 3.1, 2012 = niet bedreigd. Toch is deze vogelsoort op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) geplaatst met als status "gevoelig".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Spotvogel**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁶ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Spotvogel lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Spotvogel.

De Spotvogel moet ondergebracht worden in een ruime goed beplante volière of vlucht. Een koppel heeft bij voorkeur een ruimte nodig van 300 x 250 cm met toch tenminste een hoogte van 200 cm.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière kan een oplossing zijn. Ook een onverwarmde binnenkooi is een goede oplossing als de temperatuur daarin niet onder het vriespunt zakt.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Spotvogel is aanvullend onderstaand van toepassing:

Als de volière of vlucht maar groot genoeg is kunnen Spotvogels met andere inheemse vogels samen gehouden worden.

---

⁶ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Het fokken met de Spotvogel.

Spotvogels zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer in de maand mei - juni.

Ze maken zelf een nest dat vaak bestaat uit een diepe komvorm en gemaakt wordt van gras en mos in de begroeiing van de vlucht of volièrre. Per broedseizoen wordt maximaal tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot vijf eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.

De broedtijd is 12 tot 13 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.

In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Archief COM Nederland

BEC fokverslagen

Archief NBvV 2010

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de beschermde inheemse kooi- en volièrevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Spotvogel is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit, meelwormen, buffalowormen, moriowormen, wasmotten, pinky's, en krekels.

De voedseldieren worden geprepareerd met kuiken opfokkorrels en groenvoer.

Aanvullend kan universeelvoer, insectenpaté, rijpe bessen en onkruidzaad worden verstrekt.

Insectenetters krijgen geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volièrres verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Spotvogel kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Spotvogels moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Spotvogel niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Spotvogels als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Spotvogel is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Spotvogel een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volièrre of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volièrre- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volièrre- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, deel 3, uitgave van de NBvV 2018, blz. 86

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2006
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, 2006
uitgeverij Ornis, ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2004, deel 9, ISBN 8487334695

Links

BirdLife International 2012. *Hippolais icterina*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Europese Staartmees

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.018.003

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Aegithalidae = staartmezen
Geslacht: Aegithalos

Soort: **Aegithalos caudatus europaeus**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn 17 ondersoorten.

Land van herkomst:

Geheel Europa

Oorspronkelijk biotoop:

Hoofdzakelijk in loof- en gemengde bossen.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 14 cm.

Het is moeilijk op basis van de kleuren in de bevedering het geslacht van vogels te bepalen. Het verdient aanbeveling daartoe een endoscopisch of DNA onderzoek via de veren te laten uitvoeren.

De zwarte snavel is kort en spits. De oogring is aan de bovenzijde van het oog licht rood. De iris en pupil zijn zwart. De kopbevedering is wit, de zijkanten van de kop zijn zwart. Dit loopt door tot in de nek. Op de wangstreek bevinden zich zwarte verticale streepjes. De nek, rug en stuit zijn zwart.

De keel, hals, borst en onderlichaam zijn wit. Op de scheiding van hals en borst bevindt zich een band van zwarte vlekken. De flanken zijn licht roodbruin.

De kleine vleugelpennen hebben een vrij brede witte zoom. Ter hoogte van de schouders is de bevedering wijnrood of roodbruin. De slagpennen zijn zwart.

De staart is lang, ca. 7 cm. De staartpennen zijn zwart. De buitenzijde van de staartpennen hebben witte spiegels tot driekwart van de staart.

De poten zijn zwart met zwarte nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;

- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Staartmees wordt gerekend tot de Europese insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Staartmees is alleen mogelijk als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Dit besluit is een AMvB bij de Flora en Faunawet

Artikel 5 van dit besluit geeft aan dat het houden van en fokken met de Staartmees mogelijk is als de vogels voorzien zijn van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern LC ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Staatmees**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁷ van de vogels. De manier waarop met deze

⁷ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Staartmees lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Staartmees.

De Staartmees moet ondergebracht worden in een ruime goed beplante voliëre of vlucht. Een koppel heeft bij voorkeur een ruimte nodig van 300 x 250 cm met toch tenminste een hoogte van 200 cm.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in voliëre of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte voliëre kan een oplossing zijn. Ook een onverwarmde binnenkooi is een goede oplossing als de temperatuur daarin niet onder het vriespunt zakt.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze wordt uitgegeven door de NBvV.

Voor de Staartmees is aanvullend onderstaand van toepassing:

Als de voliëre of vlucht maar groot genoeg is kunnen Staartmezen met andere inheemse vogels samen gehouden worden.

Het fokken met de Staartmees.

Staatmezen zijn in hun tweede levensjaar broedrijp. Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.

Ze maken zelf een nest dat vaak bestaat uit een diepe komvorm met een invlieggat aan de zijkant. De binnenzijde van het nest wordt bekleed met spinrag, fijn geitenhaar en wol. Per broedseizoen wordt maximaal tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot acht eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit. De broedtijd is 14 tot 18 dagen. het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%. In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, jan. 207, blz. 33

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de beschermde inheemse kooi- en volièrevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Staartmees is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit, meelwormen, buffalowormen, moriowormen, wasmotten, pinky's, en krekels.

De voedseldieren worden geprepareerd met kuiken opfokkorrels en groenvoer.

Aanvullend kan universeelvoer, insectenpaté en onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Staartmees kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Staatmezen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,3 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Staartmees niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Staartmezen als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Staartmees is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Staartmees een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, deel 3, uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 64.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, "Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgeverij Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermde of niet...uw vogels en de wet*,
uitgeverij Ornis, 2006. ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2004, deel 9, ISBN 8487334695

Links

BirdLife International 2012. *Aegithalos caudatus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Veldleeuwerik

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.019.007

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Alaudidae = leeuwerikken
Geslacht: Alauda

Soort: **Alauda arvensis arvensis**

Soorten/ondersoorten:

Van deze soort zijn dertien ondersoorten

Land van herkomst:

Europa, Midden Azië en Noord Afrika

Oorspronkelijk biotoop:

Akkerlanden, graslanden, bouwrijp gemaakte of opgespoten terreinen.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 18 cm. Het is moeilijk het geslacht van vogels te bepalen. Dit is alleen mogelijk via een DNA onderzoek door daartoe gespecialiseerde bedrijven.

De Veldleeuwerik heeft een in verhouding tot andere vogelsoorten puntige snavel. De oogring is licht beige, de iris en pupil zijn zwart.

De lange kopbevedering kenmerkt zich door de aanwezigheid van een niet altijd opgezette puntige kuif.

De kopbevedering is bruin met fijne smalle crème streepjes.

De wenkbrauwstreep is licht crème, de wangen zijn lichtbruin.

De mantel en rug zijn bruin met een donkere en lichte omzoming van de bevedering.

De keel is crème. De borst is beige bruin met korte streepjes. Het onderlichaam en de flanken zijn lichter bruin.

De vleugelpennen zijn bruin met beige zoom. De armpennen zijn donker bruin met een iets bredere beige omzoming. De dekveren zijn zwart bruin met licht crème zoom en toppen.

Twee vleugelbanden zijn licht crème

De staart is vrij kort, bruin met een lichte zoom..

De snavel en poten zijn hoornkleurig. De poot wordt mede gevormd door een lang loopbeen.

De achternagel heeft een kenmerkende lange punt.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten :

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;

- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Veldleeuwerik wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Veldleeuwerik is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Veldleeuwerik toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Veldleeuwerik is geplaatst op bijlage II B van de Vogelrichtlijn.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

De Veldleeuwerik staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) met de status "gevoelig".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de Veldleeuwerik

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁸ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Veldleeuwerik lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij leeuwerikken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Veldleeuwerik.

De Veldleeuwerik moet ondergebracht worden in een ruime volière of vlucht.

Een koppel heeft bij voorkeur een ruimte nodig van 300 x 250 cm met toch tenminste een hoogte van 200 cm.

Het is een grondvogel die veel tijd doorbrengt op de grond. Hij zit bijna nooit op een tak of zitstok.

Het verdient aanbeveling zitplankjes aan te brengen of kleine graspollen te plaatsen.

De bodembedekking moet zanderig zijn b.v. Maaszand.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière kan een oplossing zijn.

---

⁸ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze wordt uitgegeven door de NBvV.

Voor de Veldleeuwerik is aanvullend onderstaand van toepassing:

Als de volière of vlucht maar groot genoeg is kunnen Veldleeuweriken met andere vogels samen gehouden worden.

Bij onraad, ook 's avonds en 's nachts, vliegen de vogels recht omhoog en kunnen dan wel storend zijn voor andere aanwezige vogelsoorten.

Het is geen vogel voor een beginnende vogelfokker.

Het fokken met de Veldleeuwerik.

Veldleeuweriken zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.

Ze maken zelf een nest, maar dat beperkt zich tot een nestkuiltje op de grond.

Per broedseizoen wordt niet vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden drie tot vijf eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.

De broedtijd is 12 tot 13 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.

In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, febr. 2001, blz. 96 e.v.

De Europese Cultuurvogel, uitg. BEC, 2011, no.6, blz 232 e.e.

Vogelxpresse, 2014, no. 5, blz. 183 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Daarnaast is een kleurmutaties bij de fokkers ontstaan en erfelijk vastgelegd.

Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de beschermde inheemse kooi- en volièrevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Veldleeuwerik is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit universeelvoer, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.

Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insectenetters krijgen geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Veldleeuwerik kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een kleine kistkooi.

De Veldleeuwerik is een grondvogel die bij de minste verstoring opvliegt en zich dan in een tentoonstellingskooi zodanig beschadigd dat haar welzijn en gezondheid onaanvaardbaar worden verstoort.

Identificatie en registratie.

Veldleeuweriken moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Veldleeuwerik niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Veldleeuweriken als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Veldleeuwerik is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Veldleeuwerik een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij is praktijkervaring ingebracht door L. de Boer, fokker van Veldleeuwerikken.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten ,deel 3, uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 103.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren.2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*,
uitgeverij Ornis, 2006. ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2004, deel 9, ISBN 8487334695

Links.

BirdLife International 2012. *Alauda arvensis*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.bec-info.com

Specifieke Houderijrichtlijn Kuifleeuwerik

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.019.008

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Alaudidae = leeuweriken
Geslacht: Galerida

Soort: **Galerida cristata cristata**

Soorten/ondersoorten:

Van deze soort zijn acht ondersoorten

Galeria c. arenicola
Galeria c. brachyura
Galeria c. festae
Galeria c. macrorhyncha
Galeria c. maculata
Galeria c. nigricans
Galeria c. riggenbachi
Galeria c. sublaurica

Land van herkomst:

Europa, Midden Azië en Noord Afrika

Oorspronkelijk biotoop:

Akkerlanden, graslanden, bouwrijp gemaakte of opgespoten terreinen.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 17 cm. Het is moeilijk het geslacht van vogels te bepalen. Dit is alleen mogelijk via een DNA onderzoek door daartoe gespecialiseerde bedrijven.

De Kuifleeuwerik heeft een in verhouding tot andere vogelsoorten lange puntige snavel.

De kopbevedering kenmerkt zich door de aanwezigheid van een lange puntige kuif.

De kop en kuifbevedering zijn grauwbruin met fijne smalle crème streepjes.

De wenkbrauwstreep, de wangen en de keel zijn crème. De baard- en oogstreep zijn bruin.

De rug is beige bruin met een donkere en lichte omzoming van de bevedering. De stuit is beige bruin met vage vlekjes.

De borst is crème gekleurd met donkerbruine streepjes/vlekjes. Ook het onderlichaam is crème.

De flanken zijn bruin.

De vleugelpennen zijn bruin met beige zoom en donkerder bij de schacht. De dekveren zijn bruin met lichtbruine zoom en toppen. Vleugelbanden zijn vaag waarneembaar.

De staart is vrij kort, bruin met een lichte zoom en zwart bij de schacht.

De snavel en poten zijn hoornkleurig. De poot wordt mede gevormd door een lang loopbeen.

De achternagel heeft een kenmerkende lange punt.

De mannen en poppen zijn veelal gelijk van uiterlijk.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Kuifleeuwerik wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Kuifleeuwerik is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Kuifleeuwerik toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012

De Kuifleeuwerik staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) met de status "ernstig bedreigd".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kuifleeuwerik**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen.

Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kuifleeuwerik lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kuifleeuwerik.

De Kuifleeuwerik moet ondergebracht worden in een ruime volière of vlucht.

Een koppel heeft bij voorkeur een ruimte nodig van 300 x 250 cm met toch tenminste een hoogte van 200 cm.

Het is een grondvogel die veel tijd doorbrengt op de grond. Hij zit bijna nooit op een tak of zitstok.

Het verdient aanbeveling zitplankjes aan te brengen of kleine graspollen te plaatsen.

De bodembedekking moet zanderig zijn b.v. Maaszand.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière kan een oplossing zijn.

---

⁹ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kuifleeuwerik is aanvullend onderstaand van toepassing:

Als de volière of vlucht maar groot genoeg is kunnen Kuifleeuweriken met andere vogels samen gehouden worden.

Bij onraad, ook 's avonds en 's nachts, vliegen de vogels recht omhoog en kunnen dan wel storend zijn voor andere aanwezige vogelsoorten.

Het is geen vogel voor een beginnende vogelfokker.

Het fokken met de Kuifleeuwerik.

Kuifleeuweriken zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.

Ze maken zelf een nest, maar dat beperkt zich tot een nestkuiltje op de grond.

Per broedseizoen wordt niet vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden drie tot vijf eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.

De broedtijd is 12 tot 13 dagen. het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.

In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, sept. 2019, blz. 5 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de beschermde inheemse kooi- en volièrevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Kuifleeuwerik is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit universeelvoer, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.

Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insectenetters krijgen geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Kuifleeuwerik kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een kleine kistkooi.

De Kuifleeuwerik is een grondvogel die bij de minste verstoring opvliegt en zich dan in een tentoonstellingskooi zodanig beschadigd dat haar welzijn en gezondheid onaanvaardbaar worden verstoort.

Identificatie en registratie.

Kuifleeuweriken moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,4 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Kuifleeuwerik niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Kuifleeuweriken als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kuifleeuwerik is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Kuifleeuwerik een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Bert Kemp, fokker van Kuifleeuweriken.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van voliëre- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met voliëre- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten ,deel 3, uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 102.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv,serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*,
uitgeverij Ornis, 2006 ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2004, deel 9, ISBN 8487334695

Links

BirdLife International 2012. *Galerida cristata*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.bec-info.com

Specifieke houderijrichtlijn Europese pestvogel

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.021.004

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Bombycillidae = pestvogels
Geslacht: Bombycilla

Soort: **Bombycilla garrulus**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn geen ondersoorten

Land van herkomst:

Noord- en Noordoost Europa. In de winter trekkend naar West- en Midden Europa tot aan de Rode zee.

Oorspronkelijk biotoop:

Naald- en berkenbossen. In de winter trekken ze naar open gebieden waar besdragende struiken groeien

Beschrijving vogel:

Het verschil tussen man en pop is erg minimaal.

De grootte is 18 cm.

De snavel is zwart, vleeskleurig aan de snavelbasis.

Aan de snavelbasis van de ondersnavel bevindt zich een wit streepje. De borstelveren zijn zwart.

Het voorhoofd heeft een roestkleurige band. De kopbevedering bestaat uit een rozebruine kuifbevedering. De teugel loopt van de borstelveertjes rond de snavel om het oog tot 2 cm. achter het oog uitlopend in een punt. De kleur van de teugel is zwart, aan de onderzijde wit omzoomd. De wangstreek is aan de voorzijden kaneelbruin, overgaand naar rozebruin. De kop en nek zijn rozebruin. Het rugdek en de vleugeldekveren zijn donker matbruin, overvloeiend naar grijsbruin. De stuit is grijs.

De kin/keelvlak is zwart. De borst en flanken zijn bruingrijs. De buik en onderlichaam zijn beigebruin.

De handpennen van de vleugel zijn zwart. Op de handpennen zit in het midden een witte dwarsstreep. De toppen aan het uiteinde van de buitenvlag zijn helder geel. De armpennen zijn grijszwart. Op het uiteinde van deze pennen zitten witgezoomde punten. De verlengde schachten van de armpennen hebben ongeveer acht lakrode hoornplaatjes. het minimum aantal is drie hoornplaatjes.

De staart is aan de basis grijs, overvloeiend naar zwart. De bovenstaart dekveren zijn grijs, de onderstaart dekveren roestbruin. De toppen van de staartpennen zijn geel, deze vormen een band.

Bij de pop zijn de mantel en schouderdekveren meer grijsachtig. De kin/keelvlak is minder diepzwart. De lakrode plaatjes zijn meestal kleiner en ontbreken soms.
De gele rand aan het uiteinde van de staart is smaller.
De poten zijn zwart met donkere nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Europese Pestvogel wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Europese pestvogel is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Europese pestvogel toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De vogelsoort is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Europese Pestvogel**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep

gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹⁰ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Europese Pestvogel lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Europese Pestvogel.

De Europese Pestvogel wordt gehouden in vluchtjes met afmetingen van bijvoorbeeld 200x80x200 cm (lxbxh).

In deze vluchtjes worden geen andere vogelsoorten gelijktijdig ondergebracht met de Europese Pestvogels.

De vogels verblijven in hoofdzaak buiten.

Hierdoor behoeven er geen extra voorzieningen getroffen te worden waar het de verlichting en temperatuur betreft, op voorwaarde dat deze in de zomer niet te hoog wordt.

Temperaturen boven 25° C. zijn niet goed voor de vogels. Ventilatoren kunnen de temperatuur verlagen. Ook moet bij warm weer 2x per dag koud badwater worden verstrekt.

---

¹⁰ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Europese Pestvogel is aanvullend onderstaand van toepassing:

Europese Pestvogels zijn zeer sociale vogels, die zich hecht aan zijn houder. Ze worden per paar gehouden in afzonderlijke vluchtjes waar de jongen nog een halfjaar bij hun ouders blijven. In deze vluchtjes worden geen andere vogelsoorten gehouden.

Europese Pestvogels zijn in de winter graag in grote families bij elkaar.

Het fokken met de Europese Pestvogel.

Europese Pestvogels zijn vanaf hun 10^e maand broedrijp. Ervaren fokkers zullen bij voorkeur met wat oudere vogels fokken.

Het broedseizoen begint omstreeks juni. Gebroed wordt in een zgn. kapelletje met een pitriet korfje.

De vogels bouwen daarin zelf hun nest.

Ieder jaar worden twee broedrondes mogelijk gemaakt. Als een derde broedronde wordt toegestaan zal deze al gauw plaats moeten vinden in de periode dat de ouderdieren in de rui zijn.

Per broedronde worden 4 tot 6 eieren gelegd. Vanaf het 2^e of 3^e ei gaat de pop broeden en houdt na het uitkomen ook nog enige tijd de jongen warm. De man voert de pop op het nest en als er jongen zijn worden zowel de pop als de jongen door de man gevoerd. Als de jongen groter zijn helpt te pop mee met het voeren.

De broedtijd duurt ongeveer 15 dagen.

De uitkomstpercentage is ongeveer 80%. De jongen worden goed door de ouders gevoerd, maar als de man in de rui valt stopt het voeren en houdt hij het voor gezien.

De jongen komen goed door de rui. Voor de rui komt de kuif er al klein door en de lakplaatjes en de gele staarteinden zijn er al bij het uitgroeien van de veren. De ruiperiode duurt ongeveer 6 weken.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, juni 2008, blz. 200

De Europese Cultuurvogel, 2006, no. 3, blz. 96 e.v.

Fokverslag in archief COM Nederland

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten uit het geslacht *Bombycilla* standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Europese Pestvogels zijn vruchten en insecteneters.

Ze krijgen dus geen zaden maar palletvoer F16 van Versela Laga, fruit en insecten.

Daarnaast worden de Beo korrels en Remeline Lijsterkorrels van dezelfde fabrikant gegeven.

Dit kan dan nog worden aangevuld met meelwormen en fruit.

Als er jongen zijn wordt het menu uitgebreid met universeelvoer van Avian Delikat.

Het fruit wordt verrijkt met Nutri Boost van Avian. Pestvogels eten het liefst de hele dag fruit.

De voedingswaarde van het fruit is niet volledig toereikend.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

De vogels krijgen het hele jaar door dagelijks badwater in rvs schalen. In de zomer met warm weer twee maal per dag. In de winter moet bevroering van badwater worden voorkomen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Europese Pestvogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende vijf jaar worden ingezonden als Eigen Kweek en worden tijdens de tentoonstelling ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Europese Pestvogels moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 4 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Europese Pestvogel niet verplicht.

(Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Europese Pestvogels als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Europese Pestvogel die in de avicultuur wordt gehouden is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de

mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Europese Pestvogel kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Peter Veenstra, fokker van Europese Pestvogels.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2015 – 2020, blz.44 – 45.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006, ISBN 9789073217119

John van der Jagt, *Insecteneters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels.

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv,serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars*", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2014. *Bombycilla garrulus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.bec-info.com

Specifieke houderijrichtlijn Duinpieper

2021, versie 1.2

NBvW code G1. 15.019.030

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Motacillidae = piepers en kwikstaarten
Geslacht: Anthus

Soort: **Anthus campestris campestris**

Soorten/ondersoorten:

Er is ondersoort:
Anthus c. griseus

Land van herkomst:

Geheel Europa met uitzondering van de Britse eilanden.

Oorspronkelijk biotoop:

Half open cultuurlandschappen, akkerlanden met wat water in de omgeving.

Beschrijving vogel:

De Duinpieper heeft een grootte van 16,5 cm.

Er is geen kleurverschil tussen de man en de pop.

De snavel is lang en spits. De bovensnavel is donker, de ondersnavel is hoornkleurig.

De oogring is wit, de iris en pupil zijn zwart. De wenkbrauwstreep is beige en loopt door toot in de nek. De wang- en oorstreek zijn lichtbeige. De baardtekening en oogteugel zijn donkerbruin.

De kopbevedering is donkerbruin met een lichtbeige bestreping. Dit loopt door tot in de nek.

De rug en stuit zijn beige grijs met een lichte bestreping.

De keel en hals zijn crème wit. De borst, flanken en onderlichaam zijn crème wit met een vage bestreping.

De vleugeldeken zijn zwartbruin met een crème witte omzoming, waardoor twee crème witte vleugelbanden ontstaan.

De vleugel- en staartpenen zijn donkerbruin met een beige buitenvlag.

De poten zijn vleeskleurig met lichte nagels. De achternagel is lang en plat.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;

- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/21117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Duinpieper wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Duinpieper is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Duinpieper toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Deze vogelsoort komt voor op bijlage I van de Vogelrichtlijn.

Deze vogelsoort komt voor op bijlage II van het Verdrag van Bern

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

De Duinpieper staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bewerkt op 21 april 2018) met de status: "verdwenen".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de voliëre- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met voliëre- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Duinpieper**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte voliëre- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluidende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹¹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Duinpieper lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij piepers kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Bij de Duinpieper kan zich vooral hematomochrosis (ijzerstapeling in de lever) voor doen.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Duinpieper.

De Duinpieper is geen kooivogel en wordt in de avicultuur bij voorkeur gehouden in een volière of vlucht. Om zijn natuurlijk gedrag te kunnen ontplooiën heeft de Duinpieper al gauw een ruimte nodig van 200 x 100 x 200 cm.(lxbxh)

Als verrijking van de volière of vlucht kan enige begroeiing worden aangebracht.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière of een tocht- en vorstvrij nachthok kan een oplossing zijn.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Duinpieper is aanvullend onderstaand van toepassing:

Het is niet aan te raden meerdere mannen in dezelfde vlucht of volière onder te brengen.

---

¹¹ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Als de volièrè groot genoeg is en goed beplant kunnen Kuifmezen bij de vogels worden geplaatst.
De Duinpiepers zijn dan rustige vogels en prachtig om te houden.

Het fokken met de Duinpieper.

Duinpiepers zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.
Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.
Ze maken zelf een nest in op de grond in een graspol.
Per broedseizoen wordt als regel niet vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot vijf eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.
De broedtijd is 13 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.
In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Fokverslag in het archief van COM Nederland

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol sinds 2004 met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de inheemse vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Duinpieper is in hoofdzaak een insecteneter.
Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.
Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volièrès verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Duinpiepers die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.
Ze kunnen gedurende vijf jaar als Eigen Kweek worden ingezonden in een kleine kistkooi.

Niet iedere fokker stuurt zijn vogels naar een tijdelijke tentoonstelling. De vogel heeft teveel ruimte nodig om zonder stress deze tijd door te brengen.

Identificatie en registratie.

Duinpiepers moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Duinpieper niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Duinpiepers als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Duinpieper is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Duinpieper een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten , uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 94.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

John van der Jagt, *Insecteneters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels,

Lou Megens, *’t Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels” 2012*
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars”*, 2009
.Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International. 2012. *Anthus campestris*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22718501A38525686.<www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijvoorschrift Graspieper

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.019.010

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Motacillidae = piepers en kwikstaarten
Geslacht: Anthus

Soort: **Anthus pratensis pratensis**

Soorten/ondersoorten:

Er is ondersoort:
Anthus p. whistleri

Land van herkomst:

Geheel Europa.

Oorspronkelijk biotoop:

Half open cultuurlandschappen, akkerlanden met wat water in de omgeving.

Beschrijving vogel:

De Graspieper heeft een grootte van ca. 15 cm.

Er is geen kleurverschil tussen de man en de pop.

De snavel is lang en spits. De bovensnavel is donker, de ondersnavel is hoornkleurig.

De oogring is wit, de iris en pupil zijn zwart. De wenkbrauwstreep is beige en loopt door toot in de nek. De wang- en oorstreek zijn lichtbeige. De baardtekening en oogteugel zijn donkerbruin.

De kopbevedering is donkerbruin met een lichtbeige bestreping. Dit loopt door tot in de nek.

De rug en stuit zijn beige grijs met een lichte bestreping.

De keel en hals zijn crème wit. De borst, flanken en onderlichaam zijn crème wit met een vage bestreping.

De vleugeldeken zijn zwartbruin met een crème witte omzoming, waardoor twee crème witte vleugelbanden ontstaan.

De vleugel- en staartpenen zijn donkerbruin met een beige buitenvlag.

De poten zijn vleeskleurig met lichte nagels. De achternagel is lang en plat.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;

b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:

onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;

- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde “Vogelrichtlijn”.

opmerkingen:

De Graspieper wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van “inheemse beschermde” vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Graspieper is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Graspieper toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Graspieper is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Near Threatened NT ver 3.1 = gevoelig

De Graspieper staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) met de status: “gevoelig”.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Graspieper**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen ¹²van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Graspieper lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij piepers kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Bij de Graspieper kan zich vooral hematomochrosis (ijzerstapeling in de lever) voor doen.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging"zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Graspieper.

De Graspieper is geen kooivogel en wordt in de avicultuur bij voorkeur gehouden in een volière of vlucht. Om zijn natuurlijk gedrag te kunnen ontplooiën heeft de Graspieper al gauw een ruimte nodig van bijvoorbeeld 300 x 100 x 200 cm.(lxbxh)

Als verrijking van de volière of vlucht kan enige begroeiing worden aangebracht.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière of een tocht- en vorstvrij nachthok kan een oplossing zijn.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

---

¹² Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Voor de Graspieper is aanvullend onderstaand van toepassing:
Het is niet aan te raden meerdere mannen in dezelfde vlucht of volière onder te brengen.
Als de volière groot genoeg is en goed beplant kunnen Kuifmezen bij de vogels worden geplaatst.
De Graspiepers zijn dan rustige vogels en prachtig om te houden.

Het fokken met de Graspieper.

Graspiepers zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.
Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.
Ze maken zelf een nest in op de grond in een graspol.
Per broedseizoen wordt als regel niet vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot vijf eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.
De broedtijd is 13 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.
In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Vogellexpresse 2017, no.6, blz. 41 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol sinds 2004 met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de inheemse vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Graspieper is in hoofdzaak een insecteneter.
Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.
Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Graspiepers die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling. Ze kunnen gedurende vijf jaar als Eigen Kweek worden ingezonden in een kleine kistkooi.

Niet iedere fokker stuurt zijn vogels naar een tijdelijke tentoonstelling. De vogel heeft teveel ruimte nodig om zonder stress deze tijd door te brengen.

Identificatie en registratie.

Graspiepers moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Graspieper niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Graspiepers als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Graspieper is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Graspieper een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 94.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

John van der Jagt, *Insectenetters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels,

Lou Megens, *'t Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels* 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars*, 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International. 2015. *Anthus pratensis*. The IUCN Red List of Threatened Species 2015: e.T22718556A82487990..<www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Witte kwikstaart

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15. 018.016

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Motacillidae = piepers en kwikstaarten
Geslacht: Motacilla
Soort: **Motacilla alba**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn geen ondersoorten

Land van herkomst:

Geheel Europa met uitzondering van de Britse eilanden.

Oorspronkelijk biotoop:

Half open cultuurlandschappen, akkerlanden met wat water in de omgeving.

Beschrijving vogel:

De Witte kwikstaart heeft een grootte van 18 cm.

In de wintertijd heeft de Witte kwikstaart een grijs bewaasde kop. Het wit aan de kop is dan grijs en de keel is wit.

De rug en de stuit is grijs.

De borst is zwart, doorlopend vanuit de keel en strak afgelijnd. Het onderlichaam is wit met iets grijze flanken.

De vleugelslagpennen zijn zwart met een lichte zoom. De armpennen zijn zwart met een brede witte zoom. De kleine vleugeldekveren hebben een beige zoom. De grote vleugeldekveren zijn zwart met een beige zoom en witte toppen. Hierdoor ontstaat een witte vleugelband.

De staart is zwart met witte buitenpennen.

De poten zijn zwart met een lang loopbeen, dat bijna vertikaal staat.

In de zomer heeft de man een wit voorhoofd tot aan de ogen. Achter op de kop is de bevedering dan zwart. De wangen zijn zomers wit, dit loopt door tot aan het wit van de snavel.

De keel is dan zwart.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);

- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde “Vogelrichtlijn”.

opmerkingen:

De Witte kwikstaart wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van “inheemse beschermde” vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Witte kwikstaart is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Witte kwikstaart toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Witte kwikstaart is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Witte kwikstaart**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹³ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart.

---

¹³ Cie DE&W NBvV, *Monografie “Het communiceren met kooi- en volièrevogels”*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Witte kwikstaart lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Bij de Witte kwikstaarten kan zich vooral hematomochrosis (ijzerstapeling in de lever) voor doen.

Huisvesting

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Witte kwikstaart.

De Witte kwikstaart is geen kooivogel en wordt in de avicultuur bij voorkeur gehouden in een voliëre of vlucht. Om zijn natuurlijk gedrag te kunnen ontplooiën heeft de Witte kwikstaart al gauw een ruimte nodig van bijvoorbeeld 300 x 100 x 200 cm.(lxbxh)

Als verrijking van de voliëre of vlucht kan enige begroeiing worden aangebracht.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in voliëre of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte voliëre of een tocht- en vorstvrij nachthok kan een oplossing zijn.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Witte kwikstaart is aanvullend onderstaand van toepassing:

Het is niet aan te raden meerdere mannen in dezelfde vlucht of voliëre onder te brengen.

Als de voliëre groot genoeg is en goed beplant kunnen Veldleeuweriken bij de vogels worden geplaatst.

De Witte kwikstaarten zijn dan rustige vogels en prachtig om te houden.

Het fokken met de Witte kwikstaart.

Witte kwikstaarten zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.

Ze maken zelf een nest in een tralienestkastje. In de natuur broeden ze vaak in een beschut plekje b.v onder dakpannen.

Een dergelijke nestruimte kan ook in de vlucht nagebootst worden door een platte nestkast onder een paar dakpannen aan te brengen.

Per broedseizoen wordt niet vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vijf tot zes eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.

De broedtijd is 13 dagen. het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 80%.

In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, maart 2006, blz. 92

Vogelexpresse 2014, no.6, blz. 234 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, aug. 2015, blz. 28 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de inheemse vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Witte kwikstaart is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.

Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Witte kwikstaarten die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Ze kunnen gedurende vijf jaar als Eigen Kweek worden ingezonden in een kleine kistkooi.

Niet iedere fokker stuurt zijn vogels naar een tijdelijke tentoonstelling. De vogel heeft teveel ruimte nodig om zonder stress deze tijd door te brengen.

Identificatie en registratie.

Witte kwikstaarten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,8 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Witte kwikstaart niet verplicht.

(Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Witte kwikstaarten als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Witte kwikstaart is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Witte kwikstaart een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Lou Megens, Fokke Veenstra, fokkers van Witte kwikstaarten.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten , uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 54..

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

John van der Jagt, *Insecteneters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels,

Lou Megens, *’t Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels” 2012*
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars”*, 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2014. *Motacilla alba*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Motacillidae = piepers en kwikstaarten
Geslacht: Motacilla

Soort: **Motacilla cinerea cinerea**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn twee ondersoorten:
Motacilla c. carmariensis
Motacilla c. schmitzi

Land van herkomst:

Geheel Europa met uitzondering van Scandinavië.

Oorspronkelijk biotoop:

Half open cultuurlandschappen, akkerlanden met wat water in de omgeving.
De vogelsoort houdt van schoon en snel stromende waterbeekjes e.d.

Beschrijving vogel:

De Grote Gele kwikstaart heeft een grootte van 18 cm.

Er is kleurverschil tussen de man en de pop, ook verschilt de kleur in de zomer en in de winter.

De man:

De zwarte snavel is lang, recht en spits. DE oogring is wit, de iris en de pupil zijn zwart.

De kop en nek zijn grijsbruin. De wenkbrauwstreep en de baardstreep zijn wit. De rug is grijs, de stuit is geelgroen.

De kin is zwart. De borst en buik zijn geel, de flanken bleekgeel en het onderlichaam en de onderstaart dekveren zijn felgeel.

De vleugeldekken zijn grijs met zwarte omzoming. De vleugelpennen zijn zwart met lichte uiteinden.

De staart is in verhouding lang. De middelste staartpennen zijn zwart, aan de basis grijs.

De buitenste staartpennen zijn wit met een zwarte schacht.

De poten zijn bruin roze met zwarte nagels.

De pop:

Hier is de keel wit met enig grijs zwart.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Grote Gele kwikstaart wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Grote Gele kwikstaart is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Grote Gele kwikstaart toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Grote Gele kwikstaart is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd
De Grote Gele kwikstaart staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) met de status: "gevoelig".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Grote Gele kwikstaart**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een

houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹⁴ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Grote Gele kwikstaart lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Bij de Grote Gele kwikstaarten kan zich vooral hematomochrosis (ijzerstapeling in de lever) voor doen.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Grote Gele kwikstaart.

De Grote Gele kwikstaart is geen kooivogel en wordt in de avicultuur bij voorkeur gehouden in een volière of vlucht. Om zijn natuurlijk gedrag te kunnen ontplooiën heeft de Grote Gele kwikstaart al gauw een ruimte nodig van bijvoorbeeld 300 x 100 x 200 cm.(lxbxh)

Als verrijking van de volière of vlucht kan enige begroeiing worden aangebracht.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière of een tocht- en vorstvrij nachthok kan een oplossing zijn.

---

¹⁴ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Grote Gele kwikstaart is aanvullend onderstaand van toepassing:

Het is niet aan te raden meerdere mannen in dezelfde vlucht of volière onder te brengen. Als de volière groot genoeg is en goed beplant kunnen de Europese nachtegaal, Tuinfluiter, Gekraagde roodstaart en de Kuifleeuwerik bij de vogels worden geplaatst. De Grote Gele kwikstaarten zijn dan rustige vogels en prachtig om te houden.

Het fokken met de Grote Gele kwikstaart.

Grote Gele kwikstaarten zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.

Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.

Ze maken zelf een nest in een half-open kwikstaartnestkastje. In de natuur broeden ze tussen stenen en boomwortels.

Per broedseizoen wordt als regel vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot zes eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.

De broedtijd is 13 dagen. het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 90%.

In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, 2000, blz. 330 e.v.

Vogellexpresse 2016, no.1, blz. 13 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de inheemse vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Grote Gele kwikstaart is in hoofdzaak een insecteneter.

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.

Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Grote Gele kwikstaarten die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Ze kunnen gedurende vijf jaar als Eigen Kweek worden ingezonden in een kleine kistkooi.

Niet iedere fokker stuurt zijn vogels naar een tijdelijke tentoonstelling. De vogel heeft teveel ruimte nodig om zonder stress deze tijd door te brengen.

Identificatie en registratie.

Grote Gele kwikstaarten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Grote Gele kwikstaart niet verplicht.

(Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Grote Gele kwikstaarten als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt. Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Grote Gele kwikstaart is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de

houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Grote Gele kwikstaart een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Lou Megens, fokker van Grote Gele kwikstaarten.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 56.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

John van der Jagt, *Insecteneters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels,

Lou Megens, *'t Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels'* 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars*, 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682

Links.

BirdLife International 2014. *Motacilla cinera*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.vivara.nl voor speciaal Grote Gele kwikstaart nestkastje

Specifieke houderijrichtlijn (Kleine) Gele kwikstaart

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.018.018

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Motacillidae = piepers en kwikstaarten
Geslacht: Motacilla

Soort: **Motacilla flava flava**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn zeven ondersoorten:

Land van herkomst:

Geheel Europa met uitzondering van de Britse eilanden.

Oorspronkelijk biotoop:

Half open cultuurlandschappen, akkerlanden met wat water in de omgeving.

Beschrijving vogel:

De Gele kwikstaart heeft als synoniem: Boomkwikstaart.

De Gele kwikstaart heeft een grootte van 16,5 cm.

Er is kleurverschil tussen de man en de pop.

De man:

De zwarte snavel is dun, recht en spits. De oogring is wit, de iris en de pupil zijn zwart.

De kop en nek zijn grijsbruin. De wenkbrauwstreep en de baardstreep zijn wit. De rug is olijfgroen, iets gehamerd, de stuit is grijs.

De keel is geel. De borst en buik zijn geel, de flanken bleekgeel en het onderlichaam en de onderstaart dekveren zijn felgeel.

De vleugeldekveren zijn olijfgroen.. De vleugelpennen zijn bruin met een gele buitenvlag.

De staart is in verhouding lang. De middelste staartpennen zijn zwart, aan de basis grijs.

De buitenste staartpennen zijn wit met een zwarte schacht.

De poten zijn zwart met zwarte nagels.

De pop:

Hier is de keel wit met enig grijs zwart. In zomerkleed is dit bij de poppen bruin.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en

artikel 8.4 eerste lid;

- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Gele kwikstaart wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Gele kwikstaart is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Gele kwikstaart toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden hebben waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Gele kwikstaart staat op de Nederlandse Rode Lijst (bijgewerkt op 16 aug. 2016) met de status: "gevoelig".

De Gele kwikstaart staat op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

De Gele kwikstaart staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) met de status: "gevoelig".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Gele kwikstaart**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen.

Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹⁵ van de vogels.

De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Gele kwikstaart lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij kwikstaarten kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Bij de Gele kwikstaarten kan zich vooral hematomochrosis (ijzerstapeling in de lever) voor doen.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging"zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Gele kwikstaart.

De Gele kwikstaart is geen kooivogel en wordt in de avicultuur bij voorkeur gehouden in een volière of vlucht. Om zijn natuurlijk gedrag te kunnen ontplooiën heeft de Gele kwikstaart al gauw een ruimte nodig van bijvoorbeeld 300 x 100 x 200 cm.(lxbxh)

Als verrijking van de volière of vlucht kan enige begroeiing worden aangebracht.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in volière of vlucht de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte volière of een tocht- en vorstvrij nachthok kan een oplossing zijn.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

---

¹⁵ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Gele kwikstaart is aanvullend onderstaand van toepassing:
Het is niet aan te raden meerdere mannen in dezelfde vlucht of volière onder te brengen. Als de volière groot genoeg is en goed beplant kunnen Kuifmezen bij de vogels worden geplaatst.
De Gele kwikstaarten zijn dan rustige vogels en prachtig om te houden.

Het fokken met de Gele kwikstaart.

Gele kwikstaarten zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.
Het broedseizoen begint ongeveer in de maand april.
Ze maken zelf een nest op de grond in een graspol.
Per broedseizoen wordt als regel niet vaker dan tweemaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vier tot vijf eieren gelegd. De pop broedt zelf deze eieren uit.
De broedtijd is 12 tot 13 dagen. Het uitkomstpercentage ligt op 100%.
In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftecijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, febr. 2016, blz. 20 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol sinds 2004 met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot de inheemse vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Gele kwikstaart is in hoofdzaak een insecteneter.
Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.
Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok of Nutribird uni worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volières verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Gele kwikstaarten die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Ze kunnen gedurende vijf jaar als Eigen Kweek worden ingezonden in een kleine kistkooi.

Niet iedere fokker stuurt zijn vogels naar een tijdelijke tentoonstelling. De vogel heeft teveel ruimte nodig om zonder stress deze tijd door te brengen.

Identificatie en registratie.

Gele kwikstaarten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Gele kwikstaart verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Gele kwikstaarten als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Gele kwikstaart is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Gele kwikstaart een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld. Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Lou Megens, F. Bremer, fokkers van Gele kwikstaarten.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2015 - 2020, blz. 56.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

John van der Jagt, *Insecteneters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels,

Lou Megens, *'t Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels'* 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars*, 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2014. *Motacilla flava*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

BirdLife International. 2017. *Motacilla flava* (amended version of assessment). The IUCN Red List of Threatened Species 2017: e.T103822349A119286241.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Bijlage A:

Huisvestingsmatrix voor vogels uit de cluster 2a.

Insecten- en vruchtenetende inheemse kooi- en volière vogels.

Grootte van de vogel	Jaarcyclus	Huisvesting systeem	Aantal vogels
	Rustperiode	Buitenvolière met nachthok Buitenvlucht met nachthok Binnen volière Binnen vlucht Vluchtkooi 100 x 100 x 50 cm.	
Van 11 – 14 cm Van 15 – 18 cm. Meer dan 18 cm.	Voorbereiding broedseizoen	Het aanbrengen van nestkastjes in de volière, vlucht of nachthok.	
Van 11 – 14 cm Van 15 – 18 cm. Meer dan 18 cm	Broedseizoen	Nestgelegenheid in vluchten, volières en aangebouwde nachthokken.	1 koppel
	Rustperiode Incl. ruiperiode	In volière, vlucht of vluchtkooi	
Van 11 - 14 cm Van 15 – 18 cm. Meer dan 18 cm.	Voorbereiding deelname aan evenementen	Kooi 40 x 40 x 50 cm. Kooi 50 x 40 x 50 cm Kooi 50 x 50 x 50 cm.	
	Deelname aan tijdelijke evenementen	Voorgescreven Tentoonstellingskooi	1
	Rustperiode	Zie start matrix	

Insecten- en vruchtenetende inheemse cultuurvogels worden gehouden in volières en vluchten met, bij voorkeur, een aangebouwd nachthok.

Ter voorbereiding op de deelname aan een tijdelijke tentoonstelling worden de vogels ondergebracht in kooien